

Våld i nära relationer

Stöd och hjälp

Våld i nära relationer

Våld är vanligt

Såväl kvinnor som män och barn kan utsättas för våld i nära relationer. Både män och kvinnor kan använda sig av våld mot anhöriga. Våld förekommer i både heterosexuella och samkönade relationer. Mäns våld mot kvinnor är ett globalt folkhälsoproblem. Det våld som kvinnor utsätts för är ofta grovt och upprepat våld med allvarliga konsekvenser. Det finns inte mycket forskning kring män som utsätts för våld i nära relationer.

Våld i nära relationer handlar om makt och kontroll. Vem som helst kan utsättas för våld oavsett ålder, kön/könsidentitet, etnicitet, yrke m.m. Alla som blir utsatta för våld i nära relationer har rätt till stöd och skydd. Denna informationsbroschyr riktar sig mot alla människor som utsätts för våld i nära relationer. Informationen ska även fungera som ett stöd till dig som känner någon i din närhet som du tror kan vara utsatt för våld.

Syftet med broschyren är också informera om att äldre och personer med funktionsnedsättning kan utsättas för våld i nära relationer.

Vad är våld?

Psykiskt våld - Att ständigt få höra elaka ord, kränkningar eller hot är olika typer av psykiskt våld.

Fysiskt våld - Att bli slagen, sparkad, knuffad eller dragen i håret är exempel på fysiskt våld.

Sexuellt våld - Att tvingas utföra sexuella handlingar, bli tafsad på, få kränkande kommentarer med sexuell anknytning är olika typer av sexuellt våld.

Ekonomiskt våld - Ekonomiskt våld kan vara att tvingas teckna abonnemang, testamente eller att den som tar hand om dina bankaffärer utnyttjar dem för egen vinning.

Försummelse - Att inte få den vård och omsorg som man har rätt till är försummelse. Det kan t.ex. handla om att få för lite mat, medicin eller nekas hjälp med sin hygien.

Funktionshinderrelaterat våld

Handlar om att våldsutövaren utnyttjar våldsoffrets beroendeställning, t.ex. genom att gömma eller förstöra hjälpmedel, medicin eller att den våldsutsatte blir lämnad i en liftanordning.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Ett exempel på hedersrelaterat våld är att inte få bestämma själv över sin framtid och sitt liv, pressas eller tvingas gifta sig mot sin vilja. Bevarandet av oskulden hör ihop med familjens heder. Flickors och kvinnors sexualitet och bildning av familj kontrolleras. Ett rykte om att man gjort något som skadar hedern kan vara mycket farligt för våldsoffret. Detta kan innebära att en hel familj/släkt kan tycka att det är rätt att använda våldshandlingar. Även pojkar och män kan utsättas för våld om de är eller tros vara homo-, bi- eller transpersoner.

Om våld och övergrepp mot äldre

Våld är vanligt

Många äldre utsätts för våld. Det är vanligt även om man sällan pratar om det. En hög ålder kan bidra till flera riskfaktorer att utsättas för våld i en nära relation. Det kan t.ex. vara sjukdomar, funktionsnedsättningar, ensamhet och stort beroende av andra som bidrar till en särskild sårbarhet bland äldre.

Oftast är det en nära anhörig som utövar våldet, såsom partnern, ett vuxet barn, barnbarn eller ett syskon. Men det kan även vara någon annan närstående som vård- och omsorgspersonal eller en granne.

Kommunikativa funktionsnedsättningar kan göra det svårt att berätta om våldet för omgivningen. En funktionsnedsättning eller sjukdom kan göra det är svårare att värja sig från våld. Ett stort omsorgsbehov kan också innebära en större risk att utsättas för medveten felmedicinering eller annan form av försummelse.

När våldet inte är någons fel

Det finns tillfällen i livet då våld kan uppstå. Om den ene partnern blir sjuk och den andre vårdar, ökar risken för att bli utsatt för våld hos bägge parter. Vi vet att många sjukdomar som leder till personlighetsförändringar också kan göra personen aggressiv och våldsam mot sin partner, liksom vi vet att stress och stor omsorgsbörda hos den som vårdar kan leda till olika typer av våld mot den sjuke. Detta är vanligt. Många lever med detta våld men ingen mår bra av det. Sök hjälp för er bådaskull!

Om våld och övergrepp mot personer med funktionsnedsättning

Våld är vanligt

Det är många som blir utsatta för saker de inte vill. Det är vanligt även om man sällan pratar om det. Oftast är det en nära anhörig som utövar våldet, såsom partnern, ett vuxet barn, barnbarn eller ett syskon. Men det kan även vara någon annan närstående som vård- och omsorgspersonal eller en granne.

Det finns ett antal riskfaktorer som bidrar till att personer med funktionsnedsättning kan utsättas för våld i en nära relation. Ett stort beroende till omgivningen, funktionsnedsättningar, sjukdomar och begränsat socialt nätverk kan bidra till en särskild sårbarhet.

Kommunikativa funktionsnedsättningar kan göra det svårare att berätta om våldet för omgivningen. En funktionsnedsättning eller sjukdom kan göra det svårare att värja sig från våld.

Ett stort omsorgsbehov kan också innebära en större risk att utsättas för medveten felmedicinering eller annan form av försummelse.

Var uppmärksam på

- Nedvärderande och kränkande kommentarer, ofta med sexuell anknytning
- En partner som kräver ständig telefonkontakt
- Att övertalas att avstå från intressen och vänner
- Att få nedvärderande kommentarer om sitt klädval
- Partnern kräver att få skjutsa personen i fråga vart hon/han än ska
- Överdriven omtänksamhet med inslag av kontroll
- Att personen i fråga ständigt tvingas återge vem hon/han än träffat
- Om personen ifrågasätts burdust och respektlöst
- Om personen ifråga blir hotad och angripen fysiskt

Tecken och symptom

Det finns många tecken och symptom som kan bero på våldsutsatthet. Detta är några exempel:

- sår
- blåmärken (ofta placerade så de går att dölja med klädseln)
- frakturer
- brännskador
- omsorgsbrister (nedsatt hygien, undernäring och uttorkning)

och mer diffusa symptom som:

- sömnstörningar
- psykosomatiska symptom
- depression, oro eller ångest, tala nedvärderande om sig själv, ett annorlunda beteende

var uppmärksam på:

- om personen beskriver sig som en belastning och ofta hänvisar till vad partnern/omgivningen tycker
-

Lever du i en relation där det förekommer hot och våld?

Socialtjänsten erbjuder stödinsatser för alla berörda parter – både dem som är utsatta för våld, till barn och ungdomar som bevittnat/upplevt våld och för dem som utövar våld.

Våld i nära relationer är ett stort och komplext samhällsproblem som skadar människors hälsa och välbefinnande allvarligt. Mer information finns att läsa på:

<http://www.borlange.se/omsorg-och-hjalp/hot-och-vald/>

Är situationen akut och du bedömer att det är fara för liv och hälsa ring alltid 112

Är du utsatt för våld?

Socialtjänsten kan hjälpa dig med:

- Råd och stödsamtal
- Viss praktisk hjälp
- Skydd och tillfälligt boende

Utsätter du andra för våld?

Socialtjänsten kan hjälpa dig med:

- Råd och stödsamtal
- Stöd för att bättre kunna hantera konflikter, relationsproblem och aggressivitet
- Stöd i föräldrarollen

Barn som bevittnat/upplevt våld

Socialtjänsten kan hjälpa dig med:

- Råd och stödsamtal
 - Lyfta barnperspektivet
-

Kvinnofridsrådgivning

Vänder sig till kvinnor som utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående. Kvinnor kan få råd och stöd samt viss praktiskt hjälp att komma ur sin situation, både i den akuta situationen och på lång sikt. Medarbetare eller närstående kan kontakta kvinnofridsrådgivningen för att få råd och stöd om de misstänker eller har upptäckt att någon är utsatt för våld i en nära relation.

Telefon: 0243- 666 40 (Rådgivaren svarar under kontorstid och övrig tid går det att lämna ett meddelande på telefonsvararen)

E-post: kvinnofrid@borlange.se

All kontakt är kostnadsfri. Du kan vara anonym och personalen har tystnadsplikt. Ingen myndighetsutövning.

Öppenvården barn, ungdom och familj

Öppenvården erbjuder stöd till personer utsatta för våld i nära relationer, till vuxna kvinnor och män, barn och ungdomar. Öppenvården erbjuder stödsamtal för barn och ungdomar, enskilt och i grupp, för att bearbeta upplevt/bevittnat våld. Samt stöd till föräldrar i föräldrarollen och förhållningssätt till barnets reaktioner.

Telefon: 0243-739 98

Anmäl direkt om barn är inblandade

Om du misstänker att ett barn har blivit utsatt för ett brott bör du genast anmäla detta till socialtjänsten. Tänk på att även barn som bevittnar våld mellan närstående räknas som brottsoffer och har rätt till stöd från socialtjänsten.

Socialtjänstens reception

Telefon: 0243-740 16 eller 0243-740 00 (växel)

Kvinnofridslinjen

Kvinnofridslinjen är en nationell stödtelefon för dig som är utsatt för hot och våld. Anhöriga eller vänner till personer som är utsatta är också välkomna att ringa hit. Kvinnofridslinjen har öppet dygnet runt och samtalen är gratis. Samtalet kommer inte att synas på din telefonräkning.

Telefon: 020-50 50 50

Kvinno- och tjejjouren i Borlänge

Kvinno- och tjejjouren Borlänge är en ideell förening som erbjuder stödsamtal till kvinnor som utsätts för våld. Jouren ger även rådgivning i vardagsjuridik, stöd vid myndighetskontakter och juridisk hjälp. De har också ett skyddat boende. Jouren arbetar endast med kvinnor och barn som bevittnat/blivit utsatta för våld i nära relationer.

Telefon: 0243-814 01

E-post: borlange@roks.se

Hemsida: www.kvinnojourenborlange.se

Brottsofferjouren

Brottsofferjouren, BOJ, har ett nära samarbete med polisen och arbetar för att ge stöd åt personer som utsatts för brott. BOJ är en ideell förening som är religiöst och opolitiskt bunden. All hjälp är kostnadsfri. På jouren finns *stödpersoner* som ger stöd och vägledning till brottsutsatta och anhöriga i form av stödsamtal, vägledning i brottmålsprocessen, stöd och hjälp med myndighetskontakter, stöd inför och vid rättegång samt information om rätten till skadestånd.

Utbildade *vittnesstöd* vid tingsrätten ger information om hur rättegången går till och ger stöd i samband med rättegången. Ett vittnesstöd eller stödperson kan även sitta med under förhandling så att brottsoffret och vittne inte behöver möta den tilltalade ensam.

Hemsida: <http://www.brottsofferjouren.se/>

Bemötande

De flesta av oss kommer förr eller senare att möta någon som varit eller är utsatt för våld i nära relation. Det är många gånger ett stort steg för våldsutsatta att söka stöd och hjälp, därför är det viktigt att omgivningen kan ge ett bra bemötande.

Det behövs ofta ökad kunskap om våld i nära relationer såväl om du som vän, anhörig eller i ditt yrke möter våldsutsatta. Mer information för att läsa vidare om våld i nära relationer finner du i slutet av denna broschyr under rubriken **”För dig som vill veta mer”** .

Våga se och våga agera

- Våga uppmärksamma situationen: prata direkt och enskilt med den du tror blir utsatt för våld
- Det är viktigt att vara lugn, ta dig tid att lyssna
- Bemöt personen med empati och respekt
- Använd konkreta ord och fokusera på upplevelsen hos individen som har blivit utsatt, det är inte säkert att den utsatta identifierar sig med att ha blivit utsatt för våld
- Det kan vara bra att börja ett samtal med allmänna frågor
- Exempelvis kan man börja ställa frågor som ” **hur mår du?**” /”**jag känner mig orolig för dig, hur har du det?**”
- Fortsätt samtalet med mer direkta frågor, exempelvis kan man använda sig av uttryck som ”**gjort dig illa**”/”**blivit rädd**”/ ”**varit med om något obehagligt**” och så vidare
- Våga fråga flera gånger om du misstänker våld

För dig som vill veta mer:

Polisen, utsatt för brott

<https://polisen.se/Utsatt-for-brott/>

Brottsoffermyndigheten

<http://www.brottsoffermyndigheten.se/>

1177, Våld och övergrepp

<http://www.1177.se/Dalarna/Tema/Barn-och-foraldrar/Familjeliv-och-relationer/Forandrad-livssituation/Vald-och-overgrepp/>

Jag vill veta – hemsida för barn och ungdomar för information om rättigheter vid brott

<http://www.jagvillveta.se/>

Polisen, om du misstänker att barn varit utsatt för eller bevittnat ett brott

<https://polisen.se/Utsatt-for-brott/Olika-typer-av-brott/Barn-och-ungdomar/Om-barn-och-ungdomar-/>

Brottsofferjouren

<http://www.brottsofferjouren.se/>

1177 - Våld i nära relationer

<http://www.1177.se/Dalarna/Tema/Sex-och-relationer/Vald-och-overgrepp/Att-bli-utsatt-for-vald-i-en-relation/>

Polisen - Brott i nära relation

<https://polisen.se/Utsatt-for-brott/Olika-typer-av-brott/Brott-i-nara-relationer/>

Nationella mansjouren

<http://www.mansjouren.se/>

Kunskapscentrum – Äldre kvinnor

<http://www.nck.uu.se/Kunskapscentrum/Kunskapsbanken/amnen/sarskild-sarbarhet/Aldre-kvinnors-utsatthet/>

Kunskapscentrum – Kvinnor med funktionsnedsättning

<http://www.nck.uu.se/Kunskapscentrum/Kunskapsbanken/amnen/sarskild-sarbarhet/Kvinnor-med-funktionsnedsattning/>
